

AGDER LAGMANNSRETT

RETTSBOK

Den 5. april 2011 kl. 0900 ble ankeforhandling med lagrette holdt i Agder lagmannsrett

Saksnr.: 10-200869AST-ALAG

Dommere:

Lagdommer

Karl-Einar Knudsen

Lagdommer

Hanne Helle Arnesen

Tingrettsdommer

Per O. Refsalen

Protokollfører: Liv Berit Hanssen

Saken gjelder: Sedelighetskriminalitet

Tiltalt

Advokat Ole Joakim
Devold

Påtalemyndighet

Agder
statsadvokatembeter

Førstestatsadvokat Erik
Erland Holmen

KJENNELSE

Bistandsadvokaten har i brev datert 31. mars 2011 fremsatt begjæring om at forhandlingene skal foregå for lukkede dører, og om at det legges ned forbud mot offentlig gjengivelse av rettsavgjørelsen.

Begjæringen ble fastholdt, og ble gjenstand for forhandling for lukkede dører, jf domstoloven § 124 andre ledd. Til stede var, foruten de 3 fagdommerne, aktor, tiltalte, tiltaltes forsvarer og bistandsadvokaten.

Bistandsadvokaten fikk ordet og begrunnet begjæringen. Hun begjærte lukkede dører med hjemmel i domstoloven § 125 første ledd bokstav b - hensynet til privatlivets fred. Det ble vist til at saken er en stor belastning for de fornærmede, og bekymringen er stor for at familien vil kunne bli gjenkjent dersom saken går for åpne dører. Det ble blant annet vist til Agderpostens oppslag etter tingrettens dom, og til at familien ikke har tillitt til at pressen i tilstrekkelig grad vil hensynta familiens - og i første rekke de fornærmedes - behov for ikke å bli gjenkjent. Det ble derfor argumentert mot at pressen ble gitt anledning til å være til stede.

På spørsmål fra rettens leder, bekreftet bistandsadvokaten at det subsidiært begjæres nedlagt forbud mot offentlig gjengivelse fra forhandlingene.

For så vidt gjelder begjæringen om forbud mot offentlig gjengivelse av rettsavgjørelsen i medhold av domstoloven § 130 første ledd bokstav b, vises til bistandsadvokatens brev av 31. mars 2011.

Aktor fikk ordet. Han støttet begjæringen fra bistandsadvokaten. Han viste til sakstypen, og til at en pressedekning om måten saken ble avdekket på, vil kunne lede til identifikasjon. Konkret i denne saken vil det derfor være riktig å imøtekomme bistandsadvokaten om lukkede dører, og at heller ikke pressen får være tilstede.

Forsvarer fikk ordet. Han støttet begjæringen fra bistandsadvokaten.

Etter at forhandlingen for lukkede dører var avsluttet ble dørene åpnet, og den da tilstedeværende representant for Fædrelandsvennen, journalist Oftedahl, fikk anledning til å kommentere at det var begjært lukkede dører, og uten rett for pressen til å være til stede.

Bistandsadvokat, aktor og forsvarer ble gitt anledning til å fremkomme med sine tilleggsbemerkninger til dette, men avsto fra dette.

Lagmannsretten skal bemerke:

Det følger av domstoloven § 124 første ledd at rettsmøte for gjennomføring av hovedforhandling/ankeforhandling er offentlig, og at forhandlingene kan gjengis offentlig, hvis ikke annet er bestemt i lov eller av retten i medhold av lov.

I saken her er begjæringen om at forhandlingene skal gå for lukkede dører, subsidiært at det nedlegges forbud mot offentlig gjengivelse av forhandlingene, begrunnet med hensynet til privatlivets fred, jf domstoloven § 125 første ledd bokstav b henholdsvis domstoloven § 129.

Adgangen for publikum og presse til rettsmøter som nevnt, og adgangen til offentlig gjengivelse fra disse, er viktige prinsipper i vår rettspleie. Om dette vises til det som uttales blant annet i Rt-2007-518 og Rt-2007-521. Om offentlighet i straffesaker og saker om borgerlige rettigheter samt om adgangen til unntak fra offentlighet, vises også til EMK art. 6 nr 1, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter art. 14 nr 1 og Ot.prp. nr 55 (1997-1998) side 41 - 42. I Ot.prp. nr 55 (1997-1998) side 41, skriver departementet at det er viktig å fastholde utgangspunktet om en offentlig rettergang, og at det bare bør besluttes innskrenkninger i konkrete tilfeller der dette er nødvendig. Det framgår av uttalelsene at det ved de konkrete vurderinger av om dørene bør lukkes og offentlig referat forbyes, alltid må tas i betraktning de prinsipielle hensyn som taler for offentlighet og som lovens hovedregel bygger på.

Saken gjelder tiltale om alvorlige seksualforbrytelser begått overfor egne barn. I følge tiltalen skal overgrepene ha pågått fra barna var under 10 år, og det må legges til grunn at det ved forklaringer fra de to barna/avspilling av dommeravhørene av dem, vil fremkomme detaljer og enkeltheter om svært personlige og intime forhold. Slik tiltalen er utformet, må

det antas at det et stykke på vei også vil fremkomme opplysninger om detaljer som i sin krenkende karakter skiller saken her noe fra hvordan slike saker om overgrep mot barn gjennomgående er. Barna i saken her har derfor et forståelig ønske og behov for at anonymitet blir hensyntatt, og at de ikke blir utsatt for den ekstrabelastning det vil være om det skulle bli allment kjent at det nettopp er de to som skal ha blitt utsatt for de i tiltalen nevnte overgrep.

Etter lagmannsrettens syn foreligger det i saken her i utgangspunkt en slik situasjon hvor loven gir rom for - åpner adgang for - å beslutte innskrenkninger i offentligheten i medhold av domstolloven § 125 første ledd bokstav b.

Også de hensyn som er bærende for hovedregelen om full offentlighet må som nevnt ivaretas, og lagmannsretten ser det slik at det ved den endelige avveining av alle de hensyn som gjør seg gjeldende, må konkluderes med at det i saken her foreligger slike særlige forhold som tilsier at pressen, i medhold av domstolloven § 127, bør gis adgang til å følge forhandlingene. Det vises til de generelle hensyn som ligger til grunn for hovedregelen om offentlighet, derunder til den viktige funksjon pressen har når den overværer og gis mulighet til å bringe videre det som fremkommer i møtene om sakens substans, og til at disse hensyn gjør seg tungt gjeldende i slike alvorlige straffesaker som dette. Under henvisning til bistandsadvokatens anførsel om at en avis i sin dekning av tingrettens dom opptrådte kritikkverdig, bemerker lagmannsretten at det ikke er sannsynliggjort å foreligge slik grenseoverskridende opptreden fra pressens side ved offentliggjøringen av tingrettens dom, at dette kan føre til et annet resultat nå. I tilknytning til dette skal nevnes at den/de aktuelle oppslag heller ikke er fremlagt for lagmannsretten.

Lagmannsretten kan av samme grunner som foran nevnt, heller ikke se at det med hjemmel i domstolloven § 129 andre ledd bokstav b, jf § 125 første ledd bokstav b, er riktig at det nedlegges et totalt forbud for pressen til å referere fra forhandlingen. De bærende hensyn bak hovedregelen om at forhandlingene fra rettsmøtene og det som der fremkommer kan gjengis offentlig, tilsier som nevnt at innskrenkninger bare besluttes der dette er nødvendig. Etter lagmannsrettens syn vil det i saken her ikke være riktig å nedlegge slikt totalforbud.

Hensynet til privatlivets fred veier riktignok tungt. Det vises til alvorligheten i de straffbare forhold som tiltalen beskriver, forholdenes krenkende karakter og de fornærmedes behov for

at de gjennom den offentlige gjengivelse ikke enkelt blir allment identifiserbare. Lagmannsretten ser det slik at disse hensyn er tilstrekkelig ivaretatt ved at det ikke tillates å referere opplysninger som røper de fornærmedes identitet. Dette innebærer ikke bare en unnløstelse av å navngi dem, men også unnløstelse av å referere opplysninger om tid, sted eller annet på en slik måte at dette i seg selv, eller lest i sammenheng, kan avsløre de fornærmedes identitet. Forbudet rammer ikke det å gjengi sakens substans.

Bistandsadvokaten har fremsatt begjæring om at det nedlegges forbud mot offentlig gjengivelse av "rettsavgjørelsen". Lagmannsretten oppfatter dette slik at det er den dom som senere måtte bli avsagt, som det begjæres forbud for mot offentlig gjengivelse av/referat fra. Lagmannsretten kan ikke se at det på dette stadiet av saken verken er behov for eller riktig å ta stilling til denne begjæringen. Dette vil det bli tatt stilling til senere - senest i forbindelse med domsavsigelsen. Om begjæringen også retter seg mot andre rettsavgjørelser, framstår usikkert. Om så er tilfelle, legger lagmannsretten til grunn at dette vil bli tatt opp særskilt i tilknytning til den aktuelle rettsavgjørelse. Kjennelsen her er det ikke grunnlag for å nekte offentlig gjengivelse av.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1. Forhandlingene går for lukkede dører, jf domstolloven § 125 første ledd bokstav b, men likevel slik at representanter fra pressen/media i medhold av domstolloven § 127 gis anledning til å forfølge forhandlingene.
2. Offentlig gjengivelse fra forhandlingene kan bare skje i anonymisert form, og slik at de fornærmede og/eller tiltalte ikke ved referatet enkelt kan identifiseres, jf domstolloven § 129 andre ledd bokstav b.

